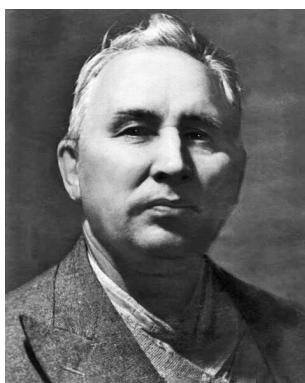

В. В. Мизгіна, В. О. Васильєв

Кокель Олексій Опанасович

КОКЕЛЬ Олексій Опанасович (справж. – Кирилов; 01(13). 03. 1880, с. Тархани Симбір. губ., нині Чувас. Респ., РФ – 04. 02. 1956, Харків) – живописець, графік і педагог. Професор (1922–34, від 1939). Член петербур. худож. об'єдн. «Союз молодежи» (1910), співзасн. та кер. харків. літ.-худож. і театр. об'єдн. «Союз мистецтв» (1917), засн. і голова харків. Асоц. художників Червоної України (1924–25), чл. СХУ (1938). Навч. у С.-Петербурзі: приват. студії О. Маковського (від 1900), закін. вільним слухачем АМ (1912; викл. Д. Кардовський, І. Рєпін, В. Савінський, Я. Ціонглінський). Працював у Харкові: 1916–21 – викладач худож. училища; водночас 1918–22 – зав. секції образотвор. мистецтва військ.-окруж. комісаріату; 1921–23 – 1-й ректор, 1939–56 – завідувач кафедри рисунка худож. інституту; 1926–39 – керівник майстерні монум. живопису худож. технікуму; 1930–56 (з перервами за сумісн.) – доцент кафедри образотвор. мистецтва інж.-буд. інституту. Оформив агітац.-інструктор. поїзд «Червона Україна». Учасник обл., респ., всесоюз., міжнародних художніх виставок від 1910. Персон. – посмертні у Харкові (1960), Києві (1961), Чебоксарах (РФ, 1980, 2005, 2008, 2010). Засобами агітац.-масового мистецтва втілював ідеї рев. перетворення суспільства; у станк. живописі та графіці відображав події з життя країни. Основоположник профес. чувас. образотвор. мистецтва, один із зачинателів укр. та рос. авангарду зі сх. акцентом. У доробку К. наявні картини, виконані в імпресіоніст. манері, деякі близькі до пуантилізму, посткубізму; осн. напрям – реалізм. Окремі роботи зберігаються у Чувас. ХМ, НХМ (Київ), Харків. ХМ. Серед учнів – [Г. Акишина](#), [В. Бондаренко](#), [М. Гнойовий](#), [М. Дерегус](#), [Є. Жердзицький](#), [Л. Каплан](#), [Й. Карась](#), Б. Колесник, [Б. Косарев](#), [М. Куклін](#), М. Рибальченко, Ю. Северин, В. Сизиков, Ю. Сиротенко, В. Толочко, П. Шигимага, Л. Шматько, Н. Юзефович, Ф. Юсов. Портрети К. створили П. Супонін (1950), Є. Світличний (1960). У

Харкові на могилі К. встановлено пам'ятник; на будинку, де він жив – мемор. дошку; у його рідному селі 1980 відкрито Мемор. будинок-музей, де від 2007 проводять Міжнар. Кокелів. пленер; іменем К. названо вулицю та дит. художню школу в Чебоксарах.

Фотоілюстрації

Основні твори

живопис – «Вулиця у с. Тархани» (1904), «Чувашка (Сестра)» (1905), «Рабин» (1907), «Уральські заводи» (1908), «У чайній» (1912), «Італійці», «Візник», «Сімейний портрет» (усі – 1913), «Скульптор Е. Блох» (1918), «Чуваська сюїта» (1920), «Одноосібниця» (1920-і рр.), «Безпритульний Ванько» (1924), «Вартовий революції. На посту» (1927), «Колгоспний базар» (1934), «Лікнеп» (1935), «На соляних промислах», «Ізюм. Вид на Крем'янець» (обидва – 1936), «К. Ворошилов у танкістів» (1937), «Зима» (1943), «Відпочинок бійців» (1946), «Дінець» (1955); графіка – «Старий робітник» (1927), «Ударниця» (1931), «Колгоспник-ударник», «Автопортрет» (обидва – 1936), «Жіночий портрет» (1939).

Рекомендована література

1. Виставка творів професора О. О. Кокеля: Каталог. Х., 1960;
2. Присталенко Н. Художник и педагог (к 100-летию со дня рожд. А. А. Кокеля) // ОМ. 1980. № 6;
3. Григорьев О. Г. Выдающийся художник и педагог: Воспоминания современников и учеников. Чебоксары, 1980;
4. Виктор Ю. В. Этой картине нет конкурентов // Выдающиеся люди Чувашии. Чебоксары, 2002;
5. Трофимов А. А. О художественном мастерстве А. А. Кокеля // Искусство: Избр. тр. Чебоксары, 2005;
6. Васильев В. А. Алексей Афанасьевич Кокель. 1880–1956. Жизнь и творчество. Чебоксары, 2009;
7. Його ж. Известный неизвестный Кокель // Обсерватория культуры. 2011. № 3.

Бібліографічний опис:

Кокель Олексій Опанасович / В. В. Мизгіна, В. О. Васильєв // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-8044>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).